

Inskrift (enl. Frigelius):

- - + **sun**i + **risti** **runir** | **ti**u V N
1 5 10 15 20

... *Sóni* reist *rúnar* ...

... Sune ristade runorna ...

Till läsningen: Före 3–6 **sun**i stå två tecken, av vilka det sista kan vara **i**. Runan 5 **n** har, liksom 14 **n** bst endast till höger. 10 **t** har två bistavar, 17 **t** endast en. **s**-runorna ha normal form. Tecknen 17–22 stå mellan de två fabeldjuren. Efter 17–18 **ti** följa två **u**-liknande tecken, av vilka det första är vänt bak och fram samt, på något avstånd därifrån, versalerna V N. Vad dessa betyda är ovisst.

3–6 **sun**i är mansnamnet *Sóni*, tämligen sällsynt i runinskrifterna. Se Sm 39.

159. Åby gamla kyrka.

Litteratur: L 1290. J. Rhezelius: F c 5 (hs i KB) s. 158; J. Bureus: F a 6 s. 264, F a 5 s. 266 (hsr i KB); B. Helmfrid: Kalmar läns runinskrifter (ATA) s. 43, i Kalmar läns fornminnesförenings medd. 1937 s. 136.

Äldre avbildning: Rhezelius: teckning 1634 i F c 5, kopia i J. G. Liljegrens Fullständig Bautil (ATA) 4.

Runstenen är nu försvunnen.

Den låg enligt Rhezelius vid altaret i Åby gamla kyrka: «Wid altaret där prästen plägar stå är sten al fornött». Kyrkan revs 1774.

Stenens mått voro enligt Rhezelius: höjd »13½ qtr» (= 199 cm), största bredd »4½ qtr» (= 64 cm), minsta bredd »3¼ qtr» (= 48 cm).

Inskrift (enl. Rhezelius):

ak - - - - - **s** - - - - - **an** - - - - - **sin**
1 5 10 15

... *sinn*.

... *sin*.

Till läsningen: 2 **k** har bst på vänster sida. Runan kan också uppfattas som ett skadat **m**. Det enda ord man kan identifiera är 14–16 **sin**.

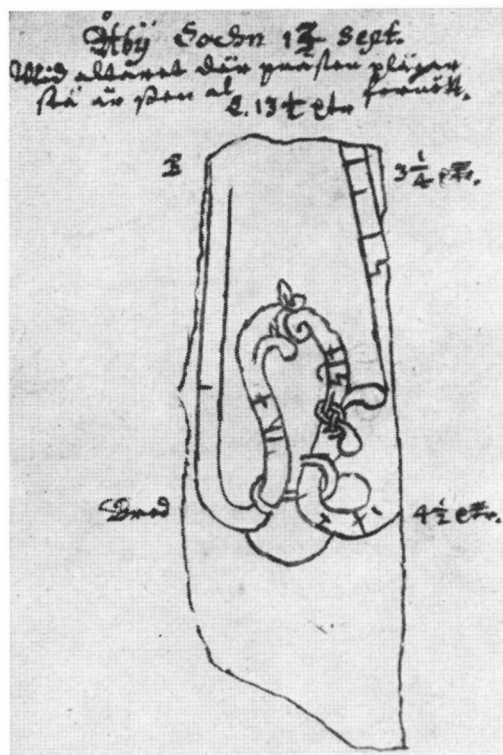

Fig. 106. Sm 159. Åby gamla kyrka. Efter teckning av Rhezelius.

160. Kalmar. Slottet.

Pl. 99.

Litteratur: B. Helmfrid: Kalmar läns runinskrifter (ATA) s. 53, i Kalmar läns fornminnesförenings medd. 1937 s. 136.

Äldre avbildningar: Helmfrid: fotos i Kalmar läns runinskrifter pl. 11 fig. 1–2, ett av dem återgivet i a a 1937 s. 139, tre fotos (ATA).

I det s.k. kungliga köket i östra delen av Kalmar slotts bottenvåning förvaras en runristad häll av kalksten, som hittades i oktober 1929 i fängelsegolvet i östra tornet. Detta torn uppfördes på 1300-talet men ombyggdes på 1500-talet till fängelse, varvid hällen lades in som golvsten.

Stenen är 179 cm lång, 65 cm bred vid basen, 85 cm vid huvudändan. Mitt på stenen synes ett ringkors med ett postament i två avsatser. Ringens yttre cirkel är 38 cm i diameter, den inre 28 cm. I ringen är en tång inristad. Inskriften är anbragt inom marglinjer längs kanterna och på korsets vertikalarm och ring. Vid hällens fotända är den utplånad av vittring. Den del, som är anbragt längs kanterna, utgöres av en blandning av runor och majuskler, degenererade och omformade. Tecknen på korsringen likna mest majuskler. På korsets vertikalarm läses med omvända runor löpande uppifrån och nedåt:

fuporkhniastblmr . . . 𐌺 𐌺
1 5 10 15

Denna del av inskriften består alltså av gyllentalsraden i runkalendariet. För att få de önskade 19 tecknen hade man till runradens 16 tecken lagt de tre extrarunorna 𐌺 𐌺 𐌺, *árlaug*, *tvímaðr* och *belgþór*. Den första av dessa, som har haft sin plats efter 16 **r**, är fullständigt förstörd av vittring. Runan 16 **r** är också bortvittrad så när som på ett par fragment av hst och högra delen av bst, som är kantig. **r**-runor av typen 𐌺 förekomma på östgötska runstavar.

Hällen liknar i vissa avseenden en gravhäll från Räpplinge på Öland (S. Gardell: *Gravmonument från Sveriges medeltid* 2, 1946, s. 93) samt en dylik från Sandby på Öland (aa s. 87).

Andra inskrifter med deformerade tecken äro Sm 3, 56 och 58. Det är svårt att föreställa sig, att Kalmarhällen med sin meningslösa inskrift kan ha gjort tjänst som verklig gravhäll.

161. Kalmar. Slottet.

Pl. 99.

Litteratur: B. Helmfriid: Kalmar läns runinskrifter (ATA) s. 46, i Kalmar läns fornminnesförenings medd. 1937 s. 136. Äldre avbildningar: Helmfriid: två fotos 1936 (ATA), foto i Kalmar läns runinskrifter pl. 8 fig. 4.

Stenen, som endast är ett fragment, förvaras i slottets västra bottenvåning. Den påträffades i början av 1920-talet i taket av en fönsterglugg tillhörande ett hemlighus i det s.k. Rödkullatornet, som byggdes på 1500-talet.

Fragmentet är av kalksten, 77 cm långt, 66 cm brett. Runorna äro 8 cm höga.

Inskrift:

. . . astu × stain . . .
1 5

. . . (r)eistu stein . . .

. . . reste stenen . . .

Till läsningen: Före 1 **a** har Helmfriid sparat toppen av ett **r**. På 1 **a** synes intet av bst till höger om hst, på 7 **a** kan man se en liten bit av bst på högra sidan. 3 **t** har två bistavar, 6 **t** endast en. På 9 **n** skär bst över hst.

162. Kalmar. Slottet.

Pl. 99.

I Kalmar slottssamling förvaras bland jordfynd från undersökningar i och omkring Kalmar slott ett knivskaft av ben med runinskrift. Föremålet hittades den 30/9 1936 i lös fyllning från västra förborgen mitt för gröna salen.